

OPIEKUN KATOLICKI

Rocznik XIX.

W pracy i oświacie, przyszłość nasza!

Nr. 53.

Gliwice, (Gleiwitz), dnia 31-go Grudnia 1892.

„Opiekun Katolicki“ (dawniej „Gazeta Górnoszląska“) wychodzi raz na tydzień co sobotę. Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 60 fenygów, w Austrii z przesyłką 50 centów; w Ameryce pół dolara. Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcyja lub Ekspedycyja „OPIEKUNA KATOLICKIEGO“ w GLIWICACH (Gleiwitz Pfarrstrasse 20). Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętego miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycyja i Administracyja „Opiekuna“ w Gliwicach jako też i we Wrocławiu Rudolf Mosse, oraz Haasenstein i Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Fremdler, ulica Senatorska Nr. 22. — W Frankfurcie n. M. Daube i Comp. — W Paryżu i na całą Francyję A. Sławiński, Paris, Rue Véveley Nr. 3. — Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone. — Tłómaczenia uskuteczniają się bezpłatnie.

Gliwice, dnia 30. Grudnia 1892.

Ostatni to już numer w tym kwartale. Czas przeto najwyższy, ażeby sobie zapisać „OPIEKUNA KATOLICKIEGO“ na pocztach lub w agenturach naszych. Kwartalnie kosztuje tylko 60 fenygów.

Podziękowanie Bogu za Rok stary.

Wnet nas Rok stary pożegna i my go pożegnamy; a Rok nowy nas powita i my go powitamy.

Był to Rok smutny, przyznać to musi każdy. A jednak mamy za co dziękować; a jeśli nie, to nie Boga, ale nas samych była wina! Dziękuj, jeśliś był szczęśliwy; dziękuj, jeśliś miał być nieszczęśliwym; dziękuj, jeśliś Boga i w szczęściu i boleści nie utracił. Ciesz się w nadziei, że będziesz szczęśliwy, ciesz się, jeśli Boga chcesz i umiesz kochać i miłować, a bliźniego jak siebie samego.

My wszyscy jesteśmy pielgrzymami na ziemi. Ale nieraz przychodzi nam się też przeprawić przez morze. Jesteśmy wtedy w końcu roku jak ten żeglarz, który po całorocznej ciężkiej żegludze wraca do rodzinnego brzegu swego. O ciężka, przykra, mozolna była to żegluga! Zmienne przebywał koleje; były chwile, gdzie mu słoń-

ce świeciło i chwile ciemnej, strasznej, groźnej nocy. Czasami wiatr pomyślny rozdymał żagle, czasami wichur burzliwy zanurzał łódkę jego; płynął to po górach spienionych bałwanów, to po spokojnej wód przejrzystych powierzchni, raz spoczywał błogim snem ukolysany, albo walczył w pocie czoła swego.

Tak też i my przeżeglowaliśmy ten rok cały, policzmy wszystkie dnie i godziny; te chwile, gdzie łaska Boża taką światłością napełniała duszę naszą, a były też chwile, gdzie w tej duszy było tak ciemno, sucho i tęskno! Czasami miłość Boga czyniła nam życie tak swobodne i łatwe, a czasami wichur namiętności zanurzał nas w morzu boleści i udręczeń wewnętrznych; płynęliśmy przebijając się przez bałwany zdrad, podłości i przesładowań ludzkich, lub dając się powodować słodkim wpływom modlitwy i rozmyślenia; spoczywaliśmy u stóp krzyża w słodkim duszy pokoju, albo czuwając, musieliśmy walczyć z pokusą.

Gdy przybije żeglarz do brzegu, zarzuci kotwicę: i wyskaczy na ląd i padnie na kolana, składając Bogu dzięki za szczęśliwy powrót. I my przybyliśmy do brzegu roku 1892, zarzucmy kotwicę nadziei na przyszłość a upadłszy na kolana, Bogu złożmy dzięki za ten rok szczęśliwie przeżyły. O wszyscy, wszyscy złożmy Bogu dzięki; jedni za łzy, drudzy za wesele, jedni, że ich Bóg od grzechu zachował, drudzy, że ich Bóg do łaski przyprowadził. O jeśliśmy w tym roku Boga nie utracili, niceśmy nie stracili; jes-

liśmy łaskę w tym roku odzyskali, wszystkośmy odzyskali.

Da Bóg, przyszłego roku wpatrywać się będziemy w życie Zbawiciela naszego podczas Jego pielgrzymki ziemskiej i przeciw stawiać Jego życie w Kościele przez wszystkie wieki.

W sprawie połączenia schizmatyków z Kościołem katolickim

odbył się w Lille we Francyi wiec, który przyjął kilka rezolucyi godnych zapisania na tem miejscu. Kongres wzywa katolików, aby

1. popierali ideę połączenia się obydwóch Kościołów tak w krajach świata zachodniego jak i wschodniego, mianowicie wśród świata słowiańskiego, aby wzbudzić z obydwóch stron ruch ogólny;

2. aby wyjaśnili mieszkańcom tak zachodu jak i wschodu, że odrębność ceremoniału i dyscypliny kościelnej nie sprzeciwia się wcale połączeniu się dwóch Kościołów;

3. aby przekonali większość kościoła wschodniego, mianowicie kierującego społeczeństwa rosyjskiego, że odkąd w praktyce żyje życiem katolickim i jest poddaną kierownictwu hierarchii, nie może opierać się przyjęciu władzy Papieża, który zapewnia hierarchii, ustanowionej przez Chrystusa Pana, prawdę, kierownictwo, jako też niezależność w obec wszelkiej władzy ludzkiej;

4. aby prasa katolicka często poruszała sprawę połączenia się dwóch Kościołów ze sta-

Taniec nad wszystko.

Komedia w trzech aktach

ze śpiewami
napisał

Maciej Simon.

14

Kazimierz.

Dobrze chłopcze, mamy dość miejsca dla ciebie, tylko pokaż zaświadczenia. A ty Marysia pójdziesz do organisty prosić, żeby przeczytał. (Marysia stoi przy ojcu i czeka).

Cygan (spogląda na wszystkich).

Nie potrzeba nic. Drogi kochany tatusiu! (całuje go w rękę, schyla się i pokazuje głowę. Oto zaświadczenie: gdyżeście dach pobijali, a siekierka wam spadła na moją głowę, że wtenczas mało żywy zostałem).

Kazimierz (patrzy niedowierzająco)

Czyś to ty? drogi mój synu! (ściskają się).

Paweł.

Tak Ojcze!

Agata.

Mój Pawelku!

Marysia.

Mój złoty braciszku! (ściskają go).

Paweł.

Matko! siostrzyczko!

Kazimierz.

Mój synu, gdzieżeś to tak długo bawił, dla czego oddaliłeś się od nas rodziców?... Tyleśmy cię naszukali i napłakali o ciebie; przepadłeś jakby w ziemię.

Paweł.

Przebaczcie kochany tatusiu dawną dziecinną głupotę. (ściska nogi ojcu). Wiem, że pamiętacie jeszcze, jaki ze mnie był hultaj, że gdzie zle nie mogło tam ja wlażem. Właśnie wtenczas byli tu komedyanci; ja widząc jak skakali i koziołki przewracali, bardzo mi się to spodobało, poszedłem ku nim i zacząłem ich naśladować. Oni widząc moją zręczność wielce mnie pochwalili, dawali mi różne zabawki i mówili, żebym z nimi jechał; jam też zezwolił na to. Z początku..

Agata (przystawia stół).

Usiądźże sobie, mój synu, bo cię pewnie nogi bolą, (chwytą go za ramiona i usadza. Kazimierz też usiada na ławie) Może ci się też chce pić? Marysia! idź do komory, przynieś kwaśnego mleka.

Marysia.

(smutna, przynosi garnuszek z mlekiem)

Napij się braciszku

Paweł (odbiera i pije).

Siostrzyczko, ty jesteś taka smutna, tyś płakała. (Marysia nie mówi nic, tylko ociera oczy i siada na boku.)

Kazimierz.

Ma czego płakać, ale o tem później. Mów dalej mój synu o twoim życiu z cyganami.

Paweł.

Z początku podobało mi się takie rozwiozłe życie, ale gdy przyszedłem do lepszego rozumu, płakałem gorzko i wspominałem sobie was kochanych rodziców, siostrzyczkę i naszą wioskę. Podróżowaliśmy z kraju do kraju. Nauczyłem się różnych przywar cygańskich; kraść musiałem, żebrać, czarować itd.

Agata.

A to dobrze mój synu, kiedy potrafisz czarować, to zaczarujesz Franca Pysznego, a zaraz na śmierć.

Paweł.

Matko, w czary nie wiercie; to tylko dla głupich ludzi. O, te czary dały mi się nieraz we znaki. Raz mnie wysłali cygani na żebracką, poszedłem więc do jednego chłopca, a ten mi nie chciał dać; ja podług zwyczaju zacząłem go czarować. Mój Boże! jak wpadł na mnie z grubym kijem a zaczął czarować po głowie, po grzbiecie, po żebrach, tak mnie oczarował, że się ledwo zawlókłem do cyganów i trzy tygodnie leżałem chory. (Ciąg dalszy nastąpi.)

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

nowiska religijnego, politycznego i społecznego i aby wykazywała przede wszystkim, że system kościelny i konstytucja cesarstwa rosyjskiego godzą się z władzą najwyższą Namiestnika rzymskiego;

5. aby katolicy walczący pracowali nad usunięciem antagonizmu, który istnieje między światem zachodnim a wschodnim, a który wyzyskują wrogowie Stolicy św., aby przeszkodzić wszelkiemu zbliżeniu się obydwóch Kościołów;

6. aby katolicy wojujący zwalczali trudności i przeszkody, jakie spotyka połączenie się dwóch Kościołów, czy to ze strony świata wschodniego, czy też zachodniego;

7. aby w działaniu na korzyść unii dwóch Kościołów katolicy wojujący obrali za przewodnika działanie Stolicy św., a nie opinie ludzi prywatnych, jakiego kolwiekby oni byli godni szacunku;

8. aby pomagano Stolicy św. nie tylko czynem osobistym, ale pomocą materialną na korzyść instytucji, przeznaczonych na to, by wytworzyć duchowieństwo wschodnie pobożne i światłe, któreby zdolne było popierać zjednoczenie dwóch Kościołów i utrzymać je wśród ludów, które je przyjęły;

9. aby pomagano także Stolicy św. w zapewnieniu pokoju między kościołem a państwem w Rosji iżby, dzięki pokojowym stosunkom między papieżem a państwem rosyjskim, można także zawiązać układy w sprawie połączenia się kościoła rosyjskiego z kościołem katolickim i doprowadzić owe pertraktacje do szczęśliwego końca;

10. aby katolicy francuscy nie przestawali coraz bardziej popierać wspianą myśl stowarzyszeń obrządku wschodniego, istniejących wśród nich, albo też utrzymywanych przez Francję katolicką na wschodzie, jak wielkiego seminarium św. Anny w Jerozolimie, przeznaczonego na zapewnienie Grekom katolickim w Syrii duchowieństwa światłego i pobożnego, jako też innych stowarzyszeń, mających na celu krzewienie jedności między dwoma kościołami w Syrii, Palestynie i Egipcie.

Abecadło o chlebie.

A. B. C.

Chleba chcę,

Lecz i wiedzieć mi się godzi,
Z czego też to chleb się rodzi?

D. E. F.

Najprzód siew.

Rólnik orze ziemię czarną
I pod skibę rzuca ziarno.

H. K. J(ot).

Ziarno w lot,

Zakiełkuje w ziemi łonie
I kłos buja na zagonie.

L i L.

Gdy już cel

Osięgnięty gospodarza,
Zboże wiozę do młynarza.

M. N. O.

Każde źdźbło

Za obrotem kół kamienia
W białą mąkę się zamienia.

P. Q. S.

Tu już kres!

Z młyna piekarz mąkę bierze,
I na ciasto rzuca w dzieże.

R. T. U.

I co tchu

W piec ogromny wkłada ciasto,
By chleb miały wieś i miasto.

W. X. Z.

I chleb wnet!

Patrzcie, ile rąk potrzeba,
Aby mieć bochenek chleba.

Wł. Bełza.

Taryfa strefowa.

Znany pisarz niemiecki dr. Edward Engel oblicza wyniki co do ilości podróży oraz zbiorów pieniężnych na kolejach węgierskich od czasu wprowadzenia taryfy strefowej. Poprzedza zaś wywody swe krótkim poglądem na lata przed wprowadzeniem taryfy strefowej.

Liczba podróży wyrażona w okrągłych liczbach wynosiła

w r. 1884:	6,900,000	przed wprowadzeniem taryfy strefowej.
1885:	7,600,600	
1886:	7,000,000	
1887:	6,200,000	
1888:	6,000,000	

A więc przed wprowadzeniem taryfy strefowej liczba podróży zmniejszać się zaczęła; i z dochodami było tak samo, wynosiły one bowiem 9 i pół miliona do 10 dwie trzecie milionów zlr.

Natomiast wynosiła liczba podróży: w pierwszym roku taryfy strefowej: 16,200,000 w drugim roku taryfy strefowej: 19,200,000 w trzecim zaś roku podług co tylko ogłoszonego sprawozdania królewskiej węgierskiej dyrekcji kolejowej za rok trzeci wprowadzenia taryfy strefowej (od 1. sierpnia 1891 do 31. lipca 1892) 28,300,000. Ruch podróży wzrósł więc od czasu wprowadzenia taryfy strefowej o okrągłe 464 proc. Dochody wynoszące w ostatnim roku przed wprowadzeniem taryfy strefowej tylko 9,705,000 zlr., wynoszą w 2 roku taryfy strefowej 18,320,000 zlr., a więc powiększyły się o prawie 100 procent.

Z Nowym Rokiem

wchodzi na pruskich kolejach żelaznych w życie nowa taryfa osobowa, oraz dla przewożenia tłumoków podróży, różniąc się w wielu punktach od dotychczasowej. I tak: 1) Należytość za telegraficzne zamówienie biletu i telegraficzną wskazówkę co do dalszej ekspedycji tłumoków podróży w razie, gdy w miejscu rozpoczęcia podróży nie można było otrzymać bezpośredniego biletu aż do miejsca zamierzonej stacji, obniża się z 50 na 25 fen. Za opłatą takiej samej należytości można sobie telegraficznie zamawiać bilety dodatkowe na podróż w klasie wyższej lub na pociąg dalszy. 2) Obok przypadków, przewidzianych w przepisach komunikacyjnych, winien bileter uwzględnić prośby o odebranie biletów, których szafner jeszcze nie przedziurawił, a którym się podróżni przed odejściem pociągu lub zaraz po odejściu pociągu do niego zgłoszą z powodu pomyłki, zasląbnienia lub z innych słusznych powodów. Dotychczas zależało to od dobrej woli biletera, który mógł bilet napowrót odebrać. 3) Biletów powrotnych nie potrzeba już dawać do odstemplowania. 4) Wiek dzieci, za które opłaca się połowę należytości za podróż, oznaczono na 6 lat i to od skończonego roku 4 aż do skończonego roku 10. Opłata za bilety dziecięce zaokrąglą się zawsze na 5 fen. Dzieci, za które bilet zapłacono, mają prawo do jednego całego siedzenia w przedziale. 5) O tem, czy uszkodzony bilet jeszcze jest ważny, decyduje w pociągu konduktor pociągu, na stacji zaś naczelnik stacji. 6) Podróżny winien sam dbać o to, aby na stacjach, gdzie zmienia się wagony albo gdzie stoją pociągi odchodzące w rozmaitych kierunkach, dostał się do pociągu, którym jechać zamysła, oraz aby u celu podróży z wagonu wysiadł. 8) Na pomieszczenie tłumoków ręcznych ma podróżny tylko prawo do miejsca nad i pod jego siedzeniem. 9) Tłumoki podróży w stanie uszkodzonym można wprowadzić do ekspedycji przyjmować, ale oddawca musi piśmiennie poświadczyć, że odnośny tłumok jest niedokładnie lub źle opakowanym.

Uroczystość jubileuszowa w Watykanie.

Wykonawcza komisja centralna dla uroczystości jubileuszowych donosi:

1. Że baron Rudolf Reding za upoważnieniem Biskupów szwajcarskich urzędza pielgrzymkę do Rzymu, która się odbędzie prawdopodobnie w drugiej połowie kwietnia.

2. Audyencya dzieci rodzin katolickich w Rzymie jest wyznaczoną na dzień 8. Stycznia p. r. na niedzielę w oktawie Trzech Króli, w którym to dniu mają Jego Świątobliwość złożyć w hołdzie dary niewiniątek.

3. Prezes jeneralny przedstawi Ojcu św. deputacją konferencyi św. Wincentego z Paul. w maju 1893 r.

4. Pielgrzymka Tercyarzy, urządzona przez Ojca jeneralnego Franciszkanów, wyznaczyła na kwiecień zebranie się Tercyarzy w Rzymie na audyencyą pontyfikalną.

5. Grupa uczni kolegium świętego Bernarda z Troyes, prowadzona przez Oblatów świętego Franciszka Salezego, przybędzie do Rzymu w Wielki Czwartek.

6. Z przyzwoleniem i za porozumieniem się z komisją centralną zajmą się jej trzej radcy nie rezydujący w Bolonii pielgrzymką z biletami okólnymi na Bolonię-Loretto do Rzymu w czasie wielkiej pielgrzymki włoskiej w Lutym.

Ks. Begin, Arcybiskup Quebecu wyjechał 14. Grudnia na jubileusz Ojca św. Przybycie jego do Rzymu spodziewają się w Styczniu.

Wiadomości polityczne.

Niemcy.

Berlin Posiedzenia sejmku pruskiego i parlamentu niemieckiego rozpoczną się w Berlinie 10. Stycznia. Na porządku obrad sejmku pruskiego położono na ten dzień projekt polepszenia szkół ludowych i dochodu nauczycielskiego. Do biura izby poselskiej wniósł rząd projekt ustawy dopuszczającej proboszczów lub zawiadowców probostw na przewodniczących w dozorze kościelny.

— Izbie poselskiej przedłożony będzie niezadługo projekt ustawy, zmieniającej prawo wyborcze do sejmku pruskiego.

— „Berliner Volkstrübne“ gazeta socjalistyczna przestanie dnia 1 stycznia wychodzić; od czasu tego przestaną również wychodzić dwie jeszcze gazety socjalistyczne w Berlinie.

— Stowarzyszenie katolickich nauczycieli na Śląsk założone zostało 29 bm. w Wrocławiu.

Rosya.

Liczba Polaków w kraju południowo-zachodnim, to jest na Wołyniu, Podolu i Ukrainie, staje się przedmiotem ciągłych obliczeń ze strony organów prasy rosyjskiej. Niedawno umieściło w tej sprawie artykuł czasopismo „Russkaja Zisn“, z którego wyjmujemy niektóre daty. W gubernii kijowskiej jest 630 większych właścicieli ziemskiej narodowości polskiej, do których należy 810 do 816 tysięcy dziesięcin ziemi. Na Wołyniu w posiadaniu Polaków znajduje się 1.163.000 dziesięcin, w posiadaniu Niemców 242.000, żydów 42.000, w ręku Rosyan 865.000 dziesięcin. W gubernii podolskiej posiadają Polacy przeszło połowę całego obszaru ziemi, to jest 968.000 dziesięcin.

— Zaraza syberyjska na bydło panuje w południowych guberniach Rosyi; — dotychczas padło około 150.000 sztuk bydła. Łagodna zima tegoroczna sprzyja niezmiernie zarazie, wobec której wszystkie środki zaradcze są bezskuteczne.

— Według urzędowego sprawozdania zapadło w Rosyi ogółem na cholera 519.999 osób, z tych zaś umarło 259.747.

Austria.

Redaktora socjalistycznego pisma „Die Zukunft“, Friedländera we Wiedniu skazano za podburzanie do przewrotu obecnej formy państwowej przez morderstwo itp. na osiemnaście miesięcy więzienia.

— Szlachta czeska przeznaczyła Ojcu św. jako świętopietrze z powodu jubileusza 1 milion zlr.

Włochy.

Rzym Ojciec św. przyjmował w piątek kolegium święte, które mu złożyło powinszowanie z powodu świąt Bożego Narodzenia. Papież dziękując rzekł: — gdy się przypatrujemy Europie z moralnego i religijnego stanowiska, dostrzegamy zbliżanie się szturmowi, który będzie ostatnim groźnym znakiem upadku i niebezpieczeństwa, te zaś dadzą się usunąć jedynie przez zbawczą siłę kościoła. — Kościół zajęty jest walką dla odparcia najwzrostniejszych napaści. Dalej rozwoził się Papież obszerniej nad zajęciami w Włoszech, potępił działanie sekty szkodliwej, która nigdy nie może być prawdziwą narodzią przyjaźni, ale mimo to doznaje od rządu wsparcia i protekcji. Przemówienie swe zakończył Ojciec św. modlitwą o błogosławieństwo boskie dla Rzymu i całego świata.

— Z powodu świąt Bożego Narodzenia rozdzielił

Ojciec św. pomiędzy ubogich miasta Rzymu 53,800 franków.

— Tajny konsystorz papieski odbędzie się 16 stycznia, publiczny zaś 19 stycznia rp.

Francya.

W Hawrze wybuchło bezrobocie robotników pracujących w porcie, z powodu, iż pracodawcy nie chcieli im podwyższyć płacy. Ruch w porcie ustał zupełnie; spokoju dotychczas nie zakłócono.

W Holandyi

wielu robotników jest bez pracy i utrzymania; — obawiają się wybuchu rozruchów.

Szwajcarya.

W Genywie odbędzie się w r. 1896 powszechna wystawa krajowa.

Anglia.

Płynący z Anglii do Norwegii okręt „Spica“ rozbił się w pobliżu Norwegii; cała załoga utonąła.

Wiadomości z bliska i z daleka.

Z Nowem Rokiem życzymy naszym Czytelnikom i Czytelniczkom szczęścia, zdrowia, błogostawieństwa Bożego.

○ Gliwice. Magistrat Gliwicki zwraca uwagę na to, że zobowiązanie uczęszczania do szkoły uzupełniającej trwa aż do końca tego półrocza, w którym się kończy 18ty rok życia. Zwolnienie może nastąpić wyjątkowo na początku półrocza, i to 1 Kwietnia lub 1 Października, ale tylko na wyraźny piśmienny wniosek ojca lub opiekuna.

— Jak donoszą, zauważano w tych dniach wilki w lasach księcia Hohenlohego w Chechłach.

W Gliwicach lub Opolu chcą założyć konwikt dla katolickiej młodzieży, która się w gimnazjum uczy w zamiarze wstąpienia do stanu duchownego. Za staraniem Przew. ks. prob. dr. Chrzęszcza z Pyskowic utworzyło się w tym celu towarzystwo, aby zbierać fundusze na konwikt. Dotąd mają w kasie 2500 m. Dopiero wtedy konwikt się otworzy, gdy zbiorą 30 tysięcy marek.

— Na ulicy dworcowej przejechał pewien gospodarz urzędnika kolejowego, który na miejscu żyć przestał.

— Uczeń szkoły rybniej Fryc Perl rzucał na swego współuczniaka Mainkę śniegiem i wybił mu oko.

— Jednoročna służba wojskowa. Podług ostatniego rozporządzenia ministerjalnego, każdy niższy sekundaner po jednoročnym pobycie w klasie składać musi w celu uzyskania uprawnienia do jednoročnej służby wojskowej egzamin. Egzamin ten stanowi równocześnie promocją do sekundy wyższej i kwalifikacją do służby subalternów. Od kolegium nuczycielskiego zależy, czy też nie. Egzamin ten jest piśmienny i ustny: piśmienny składać trzeba w niemieckim, łacinie, greckim, francuskim i matematyce; ustny w religii, łacinie, greckim, matematyce, historii i geografii. Kto egzaminu nie złoży, wolno mu dopiero po roku go powtórzyć. Jeżeli i teraz, po dwuletnim pobycie w sekundzie niższej, przepadnie, musi konieczniesz zakład opuścić, albowiem jest w interesie szkoły, niewłaściwych żywiołów się pozbywać, aby te co prędzej wstąpić mogły do życia praktycznego.

— Młodzieńcy, którzy się urodzili w r. 1873, a mają świadectwa do służby jednoročnej, winni się zgłosić najpóźniej do 1 lutego 1893 r. u komisji egzaminacyjnej (król. rejencyj) i poprosić o świadectwa do tej służby uprawniające. Dopiero będąc w posiadaniu takiego świadectwa mogą uzyskać tymczasowe uwolnienie od służby wojskowej.

* Zabrze. W zeszły piątek został ciskacz Kitta z Bielszowice przez spadające węgle ciężko pokaleczony. Lekarze wątpią o jego wyzdrowieniu.

∟ W Nowej wsi gospodarz W. Konieczny z tego świata zgładzić się zamierzał i zamiar też swój nareszcie wykonał. Dwa razy powiesił się, ale jeszcze zdołano go uratować. W Sobotę powiesił się po raz trzeci, tą razą udało mu się nareszcie koniec życia położyć.

S. Król. Huta. W drugie święto Bożego Narodzenia dali członkowie „Kółka“ tutejszego na sali zebrań przedstawienie religijne, pod tytułem: „Pastorałki“. Członkowie wywiązali się z swoich zadań doskonale, czego dowodem były huczne oklaski. Poczem przedstawiony został żywy obraz: „Kamienowanie św. Szczepana“. W końcu nastąpiły deklamacye i śpiewy. Na szczególną uwagę zasługuje śpiew, wykonany przez chłopców szkolnych. Otóż pewien młodzieniec wziął sobie za zadanie, uczyć chłopców szkolnych śpiewu kościelnego. Śpiewy te udały się doskonale, a młodzieniec ten zasługuje na szczególną pochwałę.

W kolonii Turzy przy Kochłowicach kopnął koń właściciela domu Jozefa Szweda, który w skutek tego po 3 dniach zmarł. 8 dzieci oplakuje zgon ojca.

Bytom. Ze spadku po s. p. księciu Biskupie Herzogu przypadło 165,000 m. na księżę-biskupi konwikt dla gimnazystów w Bytomiu. W tych dniach nadeszło królewskie potwierdzenie tej fundacyi.

p Bytom. Górnik Pozimski wracając z Bytomia, w padł niedaleko pomieszkania swego w Miejskiej Dombrowce do przykopy i marnie zginął.

○ Katowice. Stróż Kicya utracił nagle życie. Uderzony saniami upadł a drugie sanie przeszły mu przez głowę.

? Pszczyna. W tutejszym powiecie znaleziono nowe pokłady dobrego węgla. Już to Górny Śląkz zawiera w

sobie rzeczywiście, jak Czesław Lubiński w pieśni: „Znasz ty tę ziemię“ powiada, skarby nieprzebrane.

*** W Pruszkowie w szkole mleczarstwa odbędzie się kurs nauki dla mleczarzy (Maier) od 2 stycznia do końca lutego. Kurs nauki mleczarstwa dla rolników od 16 do 27 stycznia. Taki sam kurs dla niewiast i córek rolników od 1 do 11 marca i kurs dla mleczarek (Meierianen) od 4 kwietnia do końca maja. — Bliższych objaśnień udzieli i przyjmuje zarazem zameldowania: Dr. Kleiń, Proskau O. S.

+ Opole. Wydział tutejszego obwodu regencyjnego wyznaczył koniec gonu na zajęcia, przepiórki, bażanty i cietrzewie na dzień 17 Stycznia 1893. W dniu tym więc wolno po raz ostatni w tej ziemie na powyższą zwierzynę polować.

Wrocław. Najprzewielebniejszy książę Biskup Kopp otrzymał w tych dniach pismo z Rzymu, w którym mu doniesiono, że na przyszłym konsystorzu, który się odbędzie 17. Stycznia, zostanie mianowanym kardynałem. Książę Biskup uda się według „Schl. Volks Ztg.“ 10 Stycznia p. r. do Rzymu, ażeby odebrać kapelusze kardynalski z rąk Ojca św. Takie samo pismo otrzymał kołoński Arcybiskup.

— Książę-biskup wrocławski dr. Kopp otrzymał od cesarza austriackiego order żelaznej korony pierwszej klasy.

○ Delitzsch. W dniu 7-go b. m. umarł tu ks. prob. Baeseler, który pasterzował dwóm parafiom, składającym się po większej części z górnośląskich górników. Zaczyn ten kapłan nauczył się po polsku i odprawiwszy nabożeństwo w Delitzsch, jeździł do Bitterfeldu, aby tamtejszym katolikom dać sposobność do spełnienia obowiązków religijnych. Praca ta nadwyrężyła jego siły i nabiła ciężkiej choroby. W ostatnią niedzielę czuł się bardzo słaby, wysłuchał więc w swoim pokoju kilku Polaków spowiedzi, poczem udał się do kościoła, gdzie przy mszy świętej po ewangelii zemdał. Przyszły znowu do przytomności, rzekł: „Muszę jeszcze Polakom udzielić Komunii św.“, co też uczynił rzeczywiście, poczem bezpośrednio umarł. — Cześć jego pamięci!

* Paderborn. W r. 1882 rozpoczęto w dyecezyi paderborńskiej zbierać składki na wspieranie młodzieńców, którzy chcą się poświęcić stanowi duchownemu, tak zwane Świętojózefie. W przeciągu 10 lat wpłynęło na ten cel przeszło 100 tysięcy marek.

Rozmaitości.

* Przewrotność ludzka. W Birminghamie (w Anglii) powstał zakład dla 200 inwalidów psiego rodzaju. Każdy taki psi pensjonarz ma urządzonego domka z podłogą, podwórko otoczone sztachetami żelaznymi i karmiony jest obficie, a pielęgnowany troskliwie. Dla chorych psów urządzono tam nawet szpital. Jakimże rajem wydałby się ten zakład dla tłumów nędzarzy — ludzi, którzy w błocie i zezwierzęceniu gniją po brudnych zatułkach, niektórych dzielnic Londynu i innych miast wielkich! Rząd powinienby wkroczyć i zakazać takich przewrotnych urzędzeń, a fundusze gwałtem zabierać i przeznaczać na cele miłosierdzia dla ludzi — nie dla psów.

* Utrzymanie żołnierza kosztuje w Niemczech 812 mrk. rocznie, w Austrii 740 mk., w Rosyi 728 nk. we Francyi 936 mk., w Anglii 2000 mk., we Włoszech 752 mk., w Turcyi 686 mk.

* Lód przy grubości 4 centymetrów uniesie ciężar dorosłego człowieka, po 8 centymetrowym przejść może oddział piechoty w szeregach, byle nie uderzali nogami w takt marszu, po 11—16 centymetrowym przejedzie konnica i lekka artylerya, a po 20 centymetrowym przewieść można działa forteczne. Przy 40 centymetrach grubości lód wytrzyma wszelkie ruchome największe ciężary.

* W Hamburgu d. 22 bm. cztery osoby zachorowały na cholere; żadna dotąd nie umarła.

* W Gostocynie w Prusach Zach. w nowej kopalni węgla brunatnego taki zapanował ruch kopalniany i taki jest odbył na węgiel, że właściciel zamierza większą liczbę górników sprowadzić ze Saksonii.

ZARTY.

** Oszust na wszystkie cztery nogi kuty, targował pewnego razu boby na jarmarku. Obówszy je, że mu wraz były, nie znuł, ale zapytał szewca: „majsterku! czy też już kiedy uciekł kto majsterkowi z bótami?“ Szumny szewce poprawiając szuszwala, odpowiada miniasto: „oho! nigdy, nigdy, „Co nigdy?“ zawołał oszust, „to sprobujmy“ i dalej w nogi. Szewce za nim krzyczę: „lacie, trzymajcie, to złodziej! Ten zaś pryskając woła z usmiechem, z drogi, z drogi ludkowie, bo to zakład. — I uszedł.

** Czego tak macie w sklepie najwięcej?

— Czego najwięcej? Hm! Niezapłaconych rachunków.

** Dla czego pan sobie zrobił węzełek na chusteczce?

— A, bo chciałem się dziś oświadczyć o rękę panny Anny, więc żebym nie zapomniał...

** Podoficer. Cóż nie powinien żołnierz czynić gdy jedzie przez tunel.

Żołnierz. Nie powinien głowy wychylać.

Podoficer. Czemu?

Żołnierz. A żeby tunelu nie uszkodzić!

** Pewien pan odwiedzając raz wies, zwrócił się do miejscowego sołtysa z pytaniem:

— Powiedz mi pan, czemu to się dzieje, że wszystkie dzieci w tej wsi chodzą boso?

— A, bo, proszę pana, one się już tak urodziły.

NADESŁANO.

Suchy ból — Reumatyzm.

Jeżeli we krwi nagromadzi się znaczna ilość kwasów w organach moczowych, to skutek z tego jest reumatyzm; mianowicie przez trwanie tychże kwasów w członkach i żyłach lub też w częściach łączących się czyli mięśniach.

Znudzające się kwasy wzmiankowane, we krwi, są przeskodą w wydzielaniu się nerek i tychże czynności przeskodą. Jest to więc pierwszym i jedynym, warunkiem aby wyleczyć suchy ból i reumatyzm, wprowadzić znów w normalnej czyli zdrowy stan nerki.

Na suchy ból i reumatyzm cierpiący będą wyleczeni wszyscy, którzy użyją poniższego, lekarstwa, czyli o skutku tegoż mogą się przekonać.

Warnera Safe Cure jest do dostania po 4 marki za flaszkę w aptekach: w Kräzelmarkt-Apotheke we Wrocławiu (Breslau) Hintermarkt 4 i w Engel-Apotheke Leipzig (Lipsk.)

Vorschrift von Safe Cure.

20,0 virginisches Wolfsfusskraut 15,0 Edelleberkraut digivire man mit 1000,0 dest. Wasser, 8 Tage lang, collire und dampfe ab bis 375,0, löse darin 05 amerikani-sches Gauli sheria Extrakt und 2,5 salpetersaures Kali setze 80,0 Weingeist und 50,0 Gliceryne zu und filtrire Im dunklem Glas aufzubewahren.

Papierosy

najwięcej dziś używane

No 56 Vulkan

z fabryki I. F. I. Komendzińskiego w Dreźnie są wyborne i nie drogie. Do nabycia we wszystkich składach cygar i magazynach kolonialnych.

Kurs pieniężny.

Za guldena austriackiego placą 1 M. 69¹/₄ fen.
Za rubla „ 2 M. 02¹/₂ fen.

Uwiedomienie.

Powiatowa kasa oszczędności

w domu Landratury tutejszej,
na ulicy Teuchert

przyjmuje od każdego a nawet od osób zamieszkałych po za granicą powiatu, składki oszczędności już nawet od 1 Marki, i płaci uroki od tychże 3 i pół pct. rocznie. Godziny do przyjmowania pieniędzy wyznaczone są:

tylko przed południem

wyjawszy niedziel i dni świątecznych. Jednakowoż w ostatnie dwa targi każdego miesiąca, wskutek obrachunków miesięcznych i posiedzenia curatoryum kasa, jest zamknięta.

Także kasy oszczędności (Annahmestellen) zostały też założone w Miasteczku u kupca Richtera, w Biczynie (Bitchin) w urzędzie zarządcy gminy Amtsvorsteheramt, w Łabędach u poborcy podatków p. Gottschalk'a, w Wielowsi (Langendorf), w Pyskowicach powiatowa szkoła drzew, w Rudzincu (na Pielahucie), w Szynwałdzie agentura pocztowa p. Fieber, w Schwieben agentura pocztowa p. Schmieschek, w Toszku kasa miejska, w Tworogu w urzędzie zarządcy gminy (Amtsvorsteheramt.)

Gliwice, dnia 24. Grudnia 1892.

Powiatowa kasa oszczędności.

Najtańsze źródło nabycia

dywanów (tepiczów) chodników do izb, portyerów, franków, obrusów, pliszu, materji na sofy i tym podobne rzeczy.

Gliwice.

Rynek Nr 12.

P. SŁAWKA I SYN

Fabryka mebli.

Istnieje od r. 1846. **A. D. Rector.** Istnieje od r. 1846

Największy
skład i handel futer

na Górnym Śląsku
poleca na czas zimowy wielki dobór futer
dla panów i pań
po najtańszych cenach w wykonaniu
rzetelnym w własnej pracowni.

Przykrycia na damskie futra
będą zaraz wykonane według najnowszej
mody przez krawca damskiego z
z Berlina.

A. D. RECTOR, Gliwice.

Wielki skład
muf damskich, kołnierzy futrz., baretów
boas, ochrony nóg, mufy do polowania
i przykrycia na sanki.

■ **Skład kapeluszy i czapek** ■
od najdroższych do najtańszych.

SPECYALNOŚĆ:

Prawdziwe bibrowe kapelusze Wilh.
Plessa z Wiednia. Niemieckie, francuz-
kie, włoskie, angielskie fabrykaty. Praw-
dziwe steyrskie Loden i myśliwskie ka-
pelusze Bawarskie Loden-Jupy i płasz-
cze, prawdziwe Paragummi-płaszcz.

Weinmann & Lange

w Gliwicach.

Wykonywa się wszelkie
lanie z żelaza i metalowych
przedmiotów, jak i wszel-
kich części służących do
celów przemysłowych. Od-
znaczeni nagrodami na wy-
stawach: w Wroclawiu i
Świdnicy.

Najlepsze referencye.

B. Mittmann,

KSIEGARNIA,
skład nut i papieru
Gliwice,

Ul. dworca kolei żelaznej,
róg mikołowskiej.
poleca się do nabywania
pism, książek modlitewnych
i śpiewników. Także książki
szkolne itp.
Przyjmuje do druku.

Dobrym gospodyniom

polecam bardzo smaczną

PALONĄ KAWĘ

funt po 1,20 Mrk. i 1,80 Mrk.

CUKIER

twardy i miękki, przy odbiorze
5 funtów, po cenach tańszych.

RYŻ

za funt 15 do 30 fenygów.

MYDŁO

dobre suche funt po 25 fen.

CYGARY

we wielkim wyborze po 3 do
20 fenygów za sztukę.

PRESOWKA

funt po 1 Mrk. i 1,20 Mrk.

**Członkom ze
"Związku katoliki robotników"
taniej!**

A. Chrzaszcz

w Gliwicach

dawniej Józef Edler.

**Sławny, urzędownie pod-
szukany**

Ringelhardt i Glöcknera

Plaster gojący rany

(Wund- & Heilplaster *)

leczy wszelką opuchłość, gru-
czoły, liszaje, zapalenia, ro-
pienie się, chorobę raka, pru-
chnienie kości, odziembienie
palców, rany zapanowania, od-
gniotki, wyrzuty skórne, cho-
roby żołądka, suchy ból, tar-
ganie itp.

Z marką na pudełkach
ochronną do dostania
po 25 i 50 fen. (z opisem użycia)
w aptece król. uprzyw. *Adler-
Apotheke* p. F engler'a, rów-
nież i w aptekach na Górnym
Śląsku. Świadczenia wyleczonych
są także do przejrzenia.
NB. Proszę zważać pilnie na
owóższą markę ochronną.

Piekarnia

z pomieszkaniem ogo-
dem warzywnym, jest na-
tychmiast w Gliwicach
na ulicy Rudzkiej do
wydzierżawienia. Bli-
szych wiadomości udzieli

Grüttner,

kupiec w Gliwicach,
ulica kozielska 11.

Uwiedomienie.

Dla podolania w pracy w kasie
powiatowej komunalnej jak i w kasie
oszczędności w pierwszych dniach każ-
dego półrocza, mianowicie, że wypłacają
się pensye, zarobki i składki oszczęd-
ności i procenta jak i przyjmowanie
kapitałów, a że od 1. Stycznia 1893
procenta i raty spłacań długów
hypotecznych prowincjonalnej ka-
sy pomocniczej (der Provinzial-
Hilfskasse) w tych dniach będą
płatne w kasie powiatowej (Kreiss-
Kommunalkasse) niniejszem postana-
wia się, że procenta i częściowe
opłaty długów hypotecznych i
długów zaciągniętych z kasy po-
wiatowej oszczędności właściwie tyl-
ko przyjmować się będą w czasie od
8 do 15 Stycznia, a tak samo i w
Lipcu.

Gliwice, dnia 23. Grudnia 1892.

Powiat. kasa oszczędności.

Donosimy smutną wiadomość,
że dnia 25. Grudnia r. b.
rozstał się z tym światem, opa-
trzony św. Sakramentami

Józef Kunitzek

z Szobiszowic

licząc lat 34.

Zmarły był członkiem naszego
Stowarzyszenia.

GLIWICE. ZARZĄD
Stowarzysz. kat. robotników.

Donosimy smutną wiadomość,
że dnia 24. Grudnia tr. roz-
stał się z tym światem opa-
trzony św. Sakramentami

Jan Seiffert

z Wojtowej wsi

licząc lat 34.

Zmarły był członkiem nasze-
go Stowarzyszenia.

ZARZĄD
Stowarz. katol. robotników
w Gliwicach.

W wigiliję Bożego Narodze-
nia, upodobalo się Panu Bogu
naszym

Pawełkiem

powiększyć swoje wielkie gro-
no aniołków w niebie.

Urodzony 24. 6. 92,

Umarł 24. 12. 92.

O tem donoszą w smutku
pograżeni rodzice

W. Cencarek i żona
Agnieszka z domu Gottman.

Szanownej Publiczności
tutejszej i okolicznej polecam
mój doborowy

Skład wina

od najtańszego do najdro-
ższego. Skora i rzetelna usługa.

Emil Aufrecht,

Gliwice,

Ulica Tarnowicka. Nr 15.

Pat-H-Stollen

Stets scharf!

Kronentritt unmöglich.
Das einzig Praktische
für glatte Fahrbahnen.

Preislisten u. Zeugn.
gratis u. franco.

Leonhardt & Co.
Berlin, Schiffbauerdamm 3.

J. Osw. Golombek
Inżynier do wiercenia w
ziemi studzien. Gliwice.
Przedsiębiorca do głębokich
podzukiwań ziemnych (spu-
szczania wody itp. (wód mineralnych i czystych do picia,
podzukiwania składu ziemi, budowy studni, pump
i zakładów wodnych.

artyzejskie czyli studni z rur.

Reparacye

w własnym zakładzie

Zastępstwo i skład pump, sikawek, narzędzi do
wiercenia w ziemi, rury z żelaza, ołowiu i asfal-
towe opatrzone w szkła, węże i płyty gumowe
itp. Instrumenta ku temu kieszonkowe.

Głubczyce 1889, Katowice 1891. srebrne medale.

Wielki skład lanych z żelaza garncey 2-giej
jakości, sprzedaje pojedynczo i w większych ilo-
ściach po znacznie niższej cenie.

Eisenhütte und Emallierwerk

Friedrich Gawron

w Gliwicach.